

Nr 764

av herr Hallgren m. fl.

om en översyn av arbetsförmedlingarnas instruktioner, m. m.

Vänsterpartiet kommunisterna har under flera år krävt en översyn av arbetsförmedlingens verksamhet. Översynen bör syfta till att få till stånd förändringar av den principiella grunden för förmedlingsverksamheten och utarbeta förslag till riktlinjer för den praktiska tillämpningen. De rådande principerna för verksamheten och deras tillämpning svarar inte mot de krav som den arbetssökande har rätt att ställa på arbetsförmedlingen.

De insatser som görs från samhällets sida för att få fram arbeten till dem som är arbetslösa och för dem som önskar byta arbete måste ske med utgångspunkt i den enskilde individens önskningar och behov.

Arbetsförmedlingsverksamheten styrs i dag med hjälp av arbetsmarknadskungörelsen och arbetsförmedlingslagen. § 4 i kungörelsen, som brukar kallas för arbetsförmedlingens »gyllene regel», anger två oförenliga mål för förmedlingsverksamheten, som båda skall eftersträvas i lika mån; arbetsgivarna skall ha bästa möjliga arbetskraft, den arbetssökande det arbete som är lämpligast för honom. Förutom dessa måls oförenlighet leder de ojämn styrkeförhållandena på arbetsmarknaden till att arbetsförmedlingen har lättare att identifiera och rätta sitt arbetssätt efter det första målet. Arbetsmarknadsstyrelsen konstaterade för sin del i ett remissyttrande till justitieombudsmannen den 6.3.1970, att arbetsförmedlingsservice i dag är en mera vidsträckt, innehållsrik och resurskrävande verksamhet än vad som motsvaras av arbetsförmedlingslagens stadgande. »Utformningen av förmedlingens service kan därför inte härledas enbart av dessa stadganden eller av § 4 i arbetsmarknadskungörelsen.»

Arbetsförmedlingen är ett serviceorgan som bl. a. har till uppgift att lämna en utförlig och oklanderlig information om de lediga platser som erbjuds arbetssökanden. För att fullgöra denna uppgift krävs ett väl utbyggt faktaunderlag om t. ex. lönesystem, arbetsmiljöer, hälsorisker, personalpolitik. Om arbetsförmedlingen fullgjorde uppgiften skulle den verka som ett aktivt serviceorgan för att hjälpa arbetssökanden att göra ett övervägt val av arbete och skulle dessutom genom denna aktivitet medverka till önskade förändringar på arbetsmarknaden. Men arbetsförmedlingen har inte det behövliga faktaunderlaget och gör heller inga allvarliga försök att skaffa sig det. I stället för att arbeta för förändringar på arbetsmarknaden låter man sitt arbetssätt passivt anpassas till den.

Utan tvekan skulle en bättre information om arbetets innehåll och utbytet av det få effekt på företagens personal- och rekryteringspolitik och ge arbetstagaren ett bättre underlag för hans arbetsval. Ett bättre underbyggt arbetsval medför ett effektivare nyttjande av arbetsförmedlingens resurser. Att arbetsförmedlingens resurser används till att tillföra företag med onormalt hög personalomsättning arbetskraft i samma takt som företagen förbrukar den, är ett aktuellt exempel på felaktig användning.

Den arbetssökande som är arbetslös och uppbär arbetslöshetsersättning möter en arbetsförmedling som identifierar sig med målet att tillföra arbetsgivarna bästa möjliga arbetskraft och dessutom i kraft av sin kontrollfunktion i detta sammanhang helt kan styra den arbetssökandes arbetsval. I denna situation är inte tal om lämpligaste arbete. Antalet arbetsvägransrapporter som arbetsförmedlingen avger varje år, ca 4 000, visar att den arbetssökande ofta har en annan bedömning än arbetsförmedlingen. Ytterst beror dessa skilda bedömningar på att förmedlingen ser mer till sin strävan att fylla luckorna där det saknas arbetskraft — oavsett kvalitén på arbetstillfällena — än till det utbyte arbetet kan ge den arbetssökande.

Att kontrollfunktionen i så hög grad blir bestämmande för hur relationerna mellan den arbetssökande och arbetsförmedlingen utformas, utvisar att förändringarna av arbetsförmedlingens arbetssätt till stor del stannat vid de terminologiska. Fortfarande är tilltron till den arbetssökandes arbetsvilja inte tillräcklig för att ändra inriktningen på arbetsförmedlingens metodik i överensstämmelse med den arbetssökandes önskemål om service. Arbetsförmedlingen som serviceorgan kan inte vinna förtroende så länge den ensamt utan den lokala fackorganisationens ställningstagande har att arbetsvägransrapportera. I de fall icke avtalsenliga förhållanden råder på en arbetsplats skall arbetssökandes avvisande av platsanvisningen icke betraktas som arbetsvägran.

Med hänsyn till det anförda föreslås

att riksdagen uttalar sig för en allmän översyn av instruktionerna för arbetsförmedlingarna för att genom en ny utformning ge förmedlingen stöd för en serviceinriktad verksamhet till hjälp för den arbetssökande; samt

att den lokala fackliga organisationen alltid beredes möjlighet att delta i förhandling om arbetsanvisning i vilket sammanhang den arbetssökande avböjt erbjudet arbete.

Stockholm i januari 1972

KARL HALLGREN (vpk)

KARIN NORDLANDER (vpk)

GUNVOR RYDING (vpk)

ALF LÖVENBORG (vpk)

LARS-OVE HAGBERG (vpk)

PER ISRAELSSON (vpk)